

Effectively dealing with international crimes in the light of expansion International Criminal Court and Interpol cooperation

Ataollah Salehi¹, Omid MohammadiNia²

Abstract

Field and Aims: The growth of international crimes is an important factor against international security. However, consensus on the seriousness and danger of these crimes has always become an important challenge among governments, and this has made dealing with these crimes difficult. In this regard, various international organizations such as the International Criminal Court and Interpol have been established by governments to deal with international crimes, and their relationships and limits of cooperation are the challenge of this research.

Method: This article is written in a descriptive-analytical way.

Finding and Conclusion: Although there are many international crimes in the international arena and governments face challenges in facing them, not necessarily all of them were considered by the founders in the process of establishing the International Criminal Court. In addition, what challenges the investigation and prosecution of the crimes committed by the International Criminal Court are the jurisdictional limitations of this court, which include subject, time, place, supplementary and personal jurisdiction. Meanwhile, the role of Interpol in dealing with international crimes is expanding. Although the governments have not reached a consensus regarding international crimes, Interpol does not face the limitations of the International Criminal Court in prosecuting many crimes and has the possibility of prosecuting many crimes contrary to the International Criminal Court. Although the scope of activities of Interpol and the International Criminal Court are not the same, they can take important measures in order to deal with international crimes in the same common scope. On this basis, we see the agreements of these two institutions with each other regarding the investigation and prosecution of criminals. This cooperation is related to violations of humanitarian rights and its nature in the field of information exchange and the pursuit and arrest of criminals based on the Interpol red notice.

Keywords: Interpol, International Criminal Court, International Crimes, Genocide, War crimes, Crimes against Humanity, Territorial Aggression.

*Citation (APA): Salehi, A., MohammadiNia, O. (2023). Effectively dealing with international crimes in the light of expansion International Criminal Court and Interpol cooperation. *International Legal Research*, 16(62), 117-140.

1. Assistant Professor, Department of Law, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran. (author). Email: drsalehi@uk.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Islamic Studies and Law, Faculty of Literature and Humanities, Vali Asr University (AJ) Rafsanjan, Kerman, Iran. Email: o.mohammadinia@vru.ac.ir

Introduction

Although the implementation of international criminal justice was proposed in the 20th century and the first steps were taken at this time, its belief is rooted in the history of humanity and is part of its long-standing aspirations. What's more, the most heinous crimes throughout history have been committed by rulers and officials whose legal barriers, such as the principle of non-intervention, the intra-border nature of criminal law, and the political immunity of heads of state, have closed the way to the implementation of criminal justice for these criminals. (Dadashzadeh, 2016: 2) this led to the creation of an institution called international criminal responsibility, according to which behavior that may lead to individual responsibility includes the actual commission of a crime, participation in it, facilitating the commission of a crime such as gathering victims in one place to kill them, providing weapons, Planning is a crime that is later committed by others and incites another person to commit a crime or forces them to commit a crime or issues an order to commit a crime. People who follow illegal orders can also be individually responsible for the crimes committed according to these orders. (Hajdin, 2017: 7) on this basis, the establishment of an international court that has the jurisdiction to deal with important international crimes is a necessary and inevitable thing, which was gathered in the diplomatic conference of Rome in 1998 and drafted the constitution of the criminal court, and in 2002, this statute came into force. This strengthened the view towards dealing with impunity, and besides this, there was a need for more tools to effectively deal with international crimes.

In addition to this, the facilitation of transfers and travel to different parts of the world has made it possible for criminals to flee abroad to escape punishment. due to the territoriality of governments' sovereignty, positive inter-governmental interaction, especially between member countries of the Interpol organization, can be effective in the direction of establishing a just criminal system so that no country becomes a sponsor of criminals. (Gudarzi and Razmi, 2017: 50) the International Criminal Police Organization known as Interpol is one of the international organizations that was formed for the mutual cooperation of countries in order to fight international crimes and establish public order and security. The purpose of this organization is to create an international system of control and fight against crimes and cooperation and exchange of information between the police of different countries. This organization was formed based on the principle of the sovereignty of countries and non-interference in political, racial, religious and military issues (Karimi, 1390: 4). Based on this, both the International Criminal Court and Interpol have powers and duties to deal with international crimes. But the challenge of this research is, what kind of relationships do these institutions have with each other in achieving this goal?

Conclusion

Understanding international crimes is important in confronting and preventing their occurrence. The existence of common interests such as international security has doubled the importance of this matter. Based on this, for a long time, governments have tried to pursue international criminals by developing their criminal jurisdiction by adhering to the principle of universal jurisdiction. In addition, when facing the dangers caused by crimes with transnational effect, the governments have raised various criteria and criteria to determine the nature of the jurisdiction of their courts, in order to rely on them to expand the jurisdiction of national courts to transnational crimes and to prosecute their perpetrators provide. of course, regardless of the nature of international crimes, the form of international crimes has also changed and we are witnessing organized crimes. in fact, the prominent feature of such crimes is their "dangerousness and seriousness", which is referred to as one of the most serious crimes in international documents. what is more important about these crimes is the agreement of the governments on joint international cooperation in dealing with crimes. at the time of the formation of the International Criminal Court, this matter was discussed by the

governments, and there were many differences of opinion regarding the "seriousness" or "worry" of these crimes from the international community. although there are many international crimes in the international arena and governments face challenges in facing them, not necessarily all of them were considered by the founders in the process of establishing the International Criminal Court. in verifying examples of important crimes, especially when the International Law Commission, the Preparatory Committee, and then the Diplomatic Conference of Rome had undertaken this task regarding crimes of genocide, war crimes, and crimes against humanity as crimes that cause concern to the international community. There was no disagreement, and later in the Kampala meeting, we will see the definition of the crime of territorial aggression. In addition, what challenges the investigation and prosecution of the crimes committed by the International Criminal Court are the jurisdictional limitations of this court, which include subject, time, place, supplementary and personal jurisdiction. meanwhile, the role of Interpol in dealing with international crimes is expanding. Although the governments have not reached a consensus regarding international crimes, Interpol does not face the limitations of the International Criminal Court in prosecuting many crimes and has the possibility of prosecuting many crimes contrary to the International Criminal Court. during its lifetime, this organization has been able to pursue criminals with the help of its members and through tools such as red notices. Although the scope of activities of Interpol and the International Criminal Court are not the same, they can take important measures in order to deal with international crimes in the same common scope. on this basis, we see the agreements of these two institutions with each other regarding the investigation and prosecution of criminals. This cooperation is related to violations of humanitarian rights and its nature in the field of information exchange and the pursuit and arrest of criminals based on the Interpol red notice.

مقابله مؤثر با جرائم بین المللی در پرتو گسترش همکاری های دیوان کیفری بین المللی و اینترپل

عطاله صالحی^۱، امید محمدی نیا^۲ ✉

چکیده

زمینه و هدف: رشد جرائم بین المللی عاملی مهم علیه امنیت بین المللی محسوب می شود؛ اما همواره اجماع بر سر جدی و خطرناک بودن این جرائم میان دولت ها به یک چالش مهم بدل گردیده و این امر مقابله با این جرائم را با سختی مواجه نموده است. در این راستا سازمان های مختلفی بین المللی مانند دیوان کیفری بین المللی و اینترپل از سوی دولت ها برای مقابله با جرائم بین المللی ایجاد گردیده اند که مناسبات و حدود همکاری آنها چالش این پژوهش می باشد.

روش: این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی نگارش یافته است.

یافته ها و نتایج: اگرچه جرائم بین المللی متعددی در عرصه بین المللی وجود دارد و دولت ها در مواجهه با آنها دچار چالش هستند، اما لزوماً تمام آنها در فرآیند تأسیس دیوان کیفری بین المللی مورد توجه مؤسسان قرار نگرفت. به علاوه آنچه تحقیق و تعقیب پیرامون جنایات صورت گرفته توسط دیوان کیفری بین المللی را با چالش مواجه می سازد، محدودیت های صلاحیتی این دادگاه می باشد که شامل صلاحیت موضوعی، زمانی، مکانی، تکمیلی و شخصی می باشد. در این میان نقش اینترپل در مقابله با جرائم بین المللی رو به گسترش می باشد. با آنکه میان دولت ها در خصوص جرائم بین المللی به اجماع نرسیده اند، اما اینترپل در تعقیب جرائم متعدد با محدودیت های دیوان کیفری بین المللی مواجه نیست و امکان پیگرد قانونی جرائم متعدد را برخلاف دیوان کیفری بین المللی دارا می باشد. اگرچه محدوده فعالیت اینترپل و دیوان کیفری بین المللی یکسان نیست، اما در همان محدوده مشترک می توانند اقدامات مهمی را در راستای مقابله با جرائم بین المللی بردارند. بر این مبنا شاهد توافقات این دو نهاد با یکدیگر پیرامون تحقیق و تعقیب مجرمان می باشیم. این همکاری در خصوص نقض های حقوق بشردوستانه و ماهیت آن در زمینه تبادل اطلاعات و تعقیب و دستگیری مجرمان بر اساس اعلان قرمز اینترپل می باشد.

کلیدواژه ها: اینترپل، دیوان کیفری بین المللی، جرائم بین المللی، نسل زدایی، جنایات جنگی، جنایت علیه بشریت، تجاوز ارضی.

* استناددهی (APA): صالحی، عطاله؛ محمدی نیا، امید. (۱۴۰۲). مقابله مؤثر با جرائم بین المللی در پرتو گسترش همکاری های دیوان کیفری بین المللی و اینترپل. *تحقیقات حقوقی بین المللی*، ۱۶(۶۲)، ۱۴۰-۱۱۷.

۱. استادیار گروه حقوق، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: drsalehi@uk.ac.ir

۲. استادیار گروه معارف اسلامی و حقوق دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان، کرمان، ایران.

رایانامه: o.mohammadinia@vru.ac.ir

مقدمه

اجرای عدالت کیفری بین‌المللی گرچه در قرن بیستم مطرح و نخستین گام‌ها نیز در این زمان برداشته شده است، اما عقیده آن ریشه در تاریخ بشریت دارد و جزء آرزوهای دیرینه اوست. چه اینکه فجع‌ترین جنایات در طول تاریخ توسط حاکمان و صاحب‌منصبانی صورت گرفته که موانع حقوقی مانند اصل عدم مداخله، درون‌مرزی بودن حقوق جزا و مصونیت سیاسی سران دولت‌ها، راه اجرای عدالت کیفری را در مورد این جنایتکاران بسته است (داداش‌زاده، ۱۳۹۶: ۲). این امر موجب ایجاد نهادی بنام مسئولیت کیفری بین‌المللی گردید که بر این اساس رفتاری که ممکن است منجر به مسئولیت فردی شود شامل ارتکاب واقعی جرم، مشارکت در آن، تسهیل ارتکاب جرم مانند جمع کردن قربانیان در یک مکان برای کشتن آنها، تهیه سلاح، برنامه‌ریزی جنایتی که بعداً توسط دیگران مرتکب شده و شخص دیگری را به ارتکاب جرم تحریک کرده یا وادار به ارتکاب جرم می‌کند یا دستور ارتکاب جرم را صادر می‌کند، می‌باشد. افرادی که از دستورات غیرقانونی پیروی می‌کنند نیز می‌توانند به طور فردی مسئول جرائم ارتکابی به موجب این دستورات باشند (هاجدین^۱، ۲۰۱۷: ۷). بر این مبنا ایجاد یک دادگاه بین‌المللی که صلاحیت رسیدگی به جرائم مهم بین‌المللی را داشته باشد امری ضروری اجتناب‌ناپذیر بوده که در سال ۱۹۹۸ در کنفرانس دیپلماتیک رم گرد هم آمده و پیش‌نویس اساسنامه تأسیس دیوان کیفری را تدوین نمودند و در سال ۲۰۰۲ این اساسنامه لازم‌الاجرا شد. این امر نگاه به سوی مقابله با بی‌کیفرمانی را تقویت نمود و در کنار این امر نیاز به ابزارهای بیشتری برای مقابله مؤثر با جرائم بین‌المللی بود.

در کنار این امر، تسهیل نقل و انتقالات و مسافرت به نقاط مختلف جهان سبب شده مجرمین بتوانند برای فرار از مجازات به خارج از کشور متواری شوند. با توجه به سرزمینی بودن حاکمیت دولت‌ها، تعامل مثبت بین‌دولتی، بالاخص بین کشورهای عضو سازمان اینترپل می‌تواند در جهت استقرار یک نظام عادلانه کیفری مؤثر واقع شده به طوری که هیچ کشوری مأمن مجرمین متواری نشود (گودرزی و رزمی، ۱۳۹۷: ۵۰). سازمان بین‌المللی پلیس جنایی موسوم به اینترپل یکی از سازمان‌های بین‌المللی است که جهت همکاری متقابل کشورها به منظور مبارزه با جرایم بین‌المللی و برقراری نظم و امنیت عمومی شکل گرفته است. هدف این سازمان ایجاد یک سیستم بین‌المللی کنترل و مبارزه با جرایم و همکاری و تبادل اطلاعات بین پلیس کشورهای مختلف است. این سازمان بر اساس اصل حاکمیت کشورها و عدم مداخله در مسائل سیاسی، نژادی، مذهبی و نظامی تشکیل شده است (کریمی، ۱۳۹۰: ۴). بر این اساس هر دو نهاد دیوان کیفری بین‌المللی و اینترپل

1. Hajdin

دارای اختیارات و وظایفی برای مقابله با جرائم بین‌المللی هستند؛ اما چالش این تحقیق این است که این نهاد دارای چه مناسباتی با یکدیگر در تحقق این هدف دارند؟

۱. چالش دولت‌ها در شناسایی جرائم بین‌المللی مهم

شناخت جرائم بین‌المللی در مقابله و پیشگیری از وقوع آن دارای اهمیت می‌باشد. وجود منافع مشترک همچون امنیت بین‌المللی اهمیت این امر را دوچندان نموده است. البته آنچه همواره در این خصوص مورد چالش بوده است، توافق دولت‌ها بر سر شناسایی جرائم بین‌المللی مهم می‌باشد. یکی از موارد مهم در مقابله با جرائم بین‌المللی، موضوع صلاحیت کیفری می‌باشد که از دیرباز دولت‌ها با توسعه صلاحیت کیفری خود از طریق تمسک به اصل صلاحیت جهانی سعی در تعقیب مجرمان بین‌المللی کرده‌اند. از سوی دیگر جامعه بین‌المللی به موجب معاهدات بین‌المللی با توسعه دامنه جرائم مشمول این اصل سعی در ایجاد سازوکارهای حقوقی لازم برای جلوگیری از بی‌کیفرمانی این جنایتکاران کرده است (کاسسه، ۱۳۸۸: ۲۲۵).

علاوه بر این دولت‌ها هنگام مواجهه با خطرات ناشی از جرائم دارای اثر فراملی ملاک و معیارهای مختلفی را برای تعیین ماهیت صلاحیت دادگاه‌های خود برانگیخته‌اند تا با اتکا بر آنها صلاحیت دادگاه‌های ملی را به جرائم فراملی توسعه داده و موجبات تعقیب مرتکبان آنان را فراهم نمایند. بدیهی است این معیارها شاخص‌هایی را در برمی‌گیرد که به نحوی جرم واقع شده را به کشور رسیدگی‌کننده مرتبط می‌سازد و مجموعه این سازوکارها تابعی از حقوق داخلی کشورها محسوب می‌شود (داداش‌زاده، ۱۳۹۶: ۲) با پیشرفت وسایل ارتباط و تسهیل مسافرت افراد از یک کشور به کشور دیگر و با بروز بحران‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح جهان دامنه ارتکاب جرم و جنایت نیز گسترش بی‌سابقه‌ای پیدا نمود. از طرف دیگر رشد همکاری‌های بین‌المللی و لزوم هماهنگ کردن تلاش‌های کشورهای مختلف در رویارویی با خطرات مشترکی که منافع آنها را به خطر افکنده آنها را وادار کرده است تا زمینه‌های مشترک خطر و یا نفع متقابل را مورد بررسی قرار دهند. تشکیل صدها کنفرانس و گردهمایی بین‌المللی پیرامون جرائم و جنایات بین‌المللی یا فراملی و تهیه ده‌ها کنوانسیون و پروتکل در این خصوص تجلی نگرانی مشترکی بود که مجامع بین‌المللی را به چارجویی مشترک وادار نمود. البته بدون در نظر گرفتن ماهیت جرائم بین‌المللی، شکل جرائم بین‌المللی نیز تغییر یافته و شاهد جرائم سازمان‌یافته هستیم. بدین نحو که برخی جرائم بین‌المللی از طریق سازمان‌های قدرتمند فراملی جنایتکار ارتکاب می‌یابند و این امر مقابله با آنها پیچیده‌تر می‌نماید.

در واقع ویژگی برجسته چنین جرائمی «خطرناک و جدی بودن» آنهاست که از آن در اسناد بین‌المللی به جدی‌ترین جنایات^۱ یاد شده است. در پاره‌ای موارد نقض شدید یک تعهد بین‌المللی

1. Most Serious Crime

اگر گسترده باشد یا به عنوان یک سیاست انتخاب شده باشد خطر و نگرانی را در سطح بین‌المللی دامن می‌زند.^۱

اگرچه جرائم بین‌المللی در شکل و ماهیت از تنوع بسیاری برخوردارند، اما لزوماً تمام آنها به عنوان یک نقض فاحش مورد توجه قرار نگرفتند. از جمله این جرائم بین‌المللی می‌توان به قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان، قاچاق انسان، جعل ارزهای خارجی، قاچاق یا سرقت آثار هنری، سرقت مواد هسته‌ای، اقدامات تروریستی و غیره اشاره نمود که تماماً در قالب جرائم بین‌المللی مهم شناخته شدند. آنچه پیرامون این جرائم اهمیت بیشتری دارد توافق دولت‌ها پیرامون همکاری‌های مشترک بین‌المللی در مقابله با جرائم می‌باشد. در واقع برای اولین بار بود که دولت‌ها در خصوص اعطای صلاحیت به یک محکمه بین‌المللی پیرامون مقابله با جرائم بین‌المللی به توافق رسیدند. البته این امر در زمان شکل‌گیری دیوان کیفری بین‌المللی محل بحث دولت‌ها قرار گرفت و در خصوص «جدی بودن» یا «مورد نگرانی بودن» این جرائم از سوی جامعه بین‌المللی اختلاف نظرات بسیاری وجود داشت.

در زمان شکل‌گیری دیوان کیفری بین‌المللی اختلافات دولت‌ها اهمیت بیشتری نیز پیدا کرد؛ زیرا این امر ضرورت داشت تا جرائم داخل در صلاحیت دیوان در اساسنامه این دیوان گنجانده شود. بر این مبنا باید گفت که تعیین ملاک و معیار مشترک پیرامون جرائم بین‌المللی شناخته شده برای آنکه به عنوان یک جرم بسیار شدید شناخته شود، دشوار بود. برای این امر می‌توان دلایل متعددی را بیان نمود از جمله اینکه برخی کشورها میزان محکومیت را ملاک تشخیص می‌دانستند، برخی دیگر چگونگی توصیف و طبقه‌بندی جرم در قوانین داخلی را ملاک می‌دانستند. عده‌ای دیگر از دولت‌ها طبیعت جرم و چگونگی و شکل رفتار یک گروه سازمان‌یافته را ملاک قرار داده و عده‌ای دیگر از دولت‌ها در جرائم سازمان‌یافته هدف سوجدجویی را معیار می‌دانستند. بر این مبنا بیم آن می‌رفت تا این اختلاف نظرها، همکاری‌های مشترک در مقابله با آنها را به مخاطره ندارد. مضافاً که گسترش جرائم بین‌المللی و جنایات ارتکاب یافته در جنگ‌ها حقوق بین‌الملل را فاقد ضمانت مؤثر نموده بود. بر این اساس این مسئله مد نظر قرار گرفت تا ماهیت مذاکرات بر شناسایی جرائم جدی و خطرناک محدود به مواردی شود که پیرامون آنها اختلاف نظر وجود نداشت.

یکی از موارد محل مناقشه موضوع تروریسم بود که پیرامون صلاحیت دیوان در خصوص این جرم اختلاف نظر وجود داشت. بر این اساس پیرامون تروریسم، تلاش‌های مختلفی برای تعریف این جرم و تفکیک آن از سایر جرائم بین‌المللی صورت گرفت. از جمله توسط کمیسیون حقوق بین‌الملل، مجمع عمومی سازمان ملل متحد و شورای امنیت. همچنین، نهادهای دیگری نیز فرصت پرداختن به آن را داشتند؛ از جمله دیوان بین‌المللی دادگستری و دیوان کیفری بین‌المللی، به هنگام

۱. در این خصوص می‌توان به نقض قواعد حقوق بشر دوستانه اشاره نمود.

تدوین اساسنامه آن، اما متأسفانه نبود اجماع، این مهم را با تأخیر انداخت و البته بر مشکلات مبارزه با تروریسم نیز افزود (سبحانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۷). لذا این چالش منجر به آن شد که دایره جرائم بین‌المللی در رسیدگی دیوان کیفری بین‌المللی محدود گردد.

۲. اقدامات دیوان کیفری بین‌المللی در مقابله با جرائم بین‌المللی

پس از شناسایی جرائم بین‌المللی چالش مهم دیگر شکل‌گیری یک مکانیزم کارآمد برای مقابله با این جرائم بود. اگرچه تا آن زمان موضوع صلاحیت جهانی مطرح بود، اما به دلایل سیاسی نتوانسته بود تا پیرامون محاکمه سران دولت‌ها کارآمد باشد. لذا شکل‌گیری یک محکمه کیفری بین‌المللی امری بود که می‌توانست این رویا را به واقعیت تبدیل نماید و این امر سنگ بنای تشکیل دیوان کیفری بین‌المللی بود.

در خصوص ماهیت دیوان کیفری بین‌المللی بیاید گفت که دیوان کیفری بین‌المللی دادگاه دائمی است که توسط معاهده بین‌المللی برای محاکم مجرمین جدی‌ترین جنایات بین‌المللی تأسیس شده است و صلاحیت آن، مکمل محاکم ملی است این بدان معنی می‌باشد که برخلاف دادگاه‌های ویژه بین‌المللی، از جمله نورنبرگ و توکیو در رسیدگی به جرائم تحت صلاحیت خود بر محاکم ملی اولویت دارند، دیوان اولویتی نسبت به محاکم ملی ندارد (کونفورتا و همکاران^۱، ۲۰۱۴: ۹).

با تشکیل دیوان بین‌المللی کیفری، نهضت بی‌کیفرمانی شکلی جدی‌تر به خود گرفت و امید برای تحقق این رویا رنگ واقعیت یافت (سبحانی، ۱۳۹۹: ۱۱۰). جرائمی که در دیوان کیفری بین‌المللی مورد شناسایی دولت‌ها قرار گرفت در حقیقت جرائمی بود که جامعه جهانی از زمان دادگاه‌های نورنبرگ و توکیو آنها را به عنوان جرائم مهم مورد شناسایی قرار داده بود.

پس از ایجاد دادگاه‌های نورنبرگ و توکیو جامعه جهانی شاهد محاکمه و مجازات سران جنایتکار دولت‌های آلمان و ژاپن و اعمال قواعد حقوق بین‌الملل کیفری علیه مسئولان این کشورها بود. این امر از زمان تشکیل سازمان ملل متحد مورد توجه دولت‌ها قرار گرفت و در قطعنامه‌های مجمع عمومی تجلی یافت. این قطعنامه‌ها اصول حقوق بین‌الملل که پیش‌تر نیز وجود داشته، مورد تأکید قرار می‌دهد و وجود آنها را تأیید می‌کند. لازم به ذکر است که این اصول در گذشته نیز مورد شناسایی دادگاه نورنبرگ و احکام آن قرار گرفته است.

این قطعنامه‌ها ضمن تأیید آراء صادره توسط دادگاه نورنبرگ اعلام نمود که دادگاه قواعد حقوقی جدیدی وضع نکرده بلکه صرفاً در راستای اجرای عدالت بین‌المللی وجود این قواعد را مورد شناسایی قرار داده است. از سوی دیگر مبنای اصلی آراء دادگاه نورنبرگ نیز عهدنامه و عرف بین‌المللی موجود بوده است (مرعشی، ۱۳۷۶: ۲۷). بر این اساس حقوق کیفری بین‌المللی

1. Konforta

مسیر دیگری را در راه مقابله با جرائم بین‌المللی پیمود. بدین نحو که پیش از تدوین کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو آنچه در خصوص حقوق بشردوستانه بین‌المللی وجود داشت صرفاً ناظر بر مقررات لاهه بود و ضمانت اجرای آن اقدام متقابل بود؛ اما با ظهور کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی به آن «نقض‌های فاحش»^۱ این کنوانسیون به عنوان جرم بین‌المللی جدی و خطرناک در نظر گرفته شد و ضمانت اجرای آن محاکمه و مجازات تعیین شد. در واقع در این دوران و با ظهور دیوان کیفری بین‌المللی شاهد تغییر ضمانت اجرا در حقوق بین‌الملل هستیم.

۲-۱. تحقیق و تعقیب جرائم بین‌المللی توسط دیوان

همان‌گونه که بیان شد، اگرچه جرائم بین‌المللی متعددی در عرصه بین‌المللی وجود دارد و دولت‌ها در مواجهه با آنها دچار چالش هستند، اما لزوماً تمام آنها در فرآیند تأسیس دیوان کیفری بین‌المللی مورد توجه مؤسسين قرار نگرفت. در احراز مصادیق جنایات مهم به خصوص در زمانی که کمیسیون حقوق بین‌الملل، کمیته مقدماتی و سپس کنفرانس دیپلماتیک رم این وظیفه را عهده‌دار شده بودند در مورد جرائم کشتار دسته‌جمعی، جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت به عنوان جرائمی که موجب نگرانی جامعه جهانی هستند اختلاف نظر وجود نداشت (دیهم، ۱۳۸۴: ۶). بر این مبنا در ماده (۵) اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی مقرر گردیده است «صلاحیت دیوان محدود است به مهم‌ترین جرائمی که مایه نگرانی مجموعه جامعه بین‌المللی است. دیوان به موجب این اساسنامه نسبت به جرائم زیر صلاحیت رسیدگی دارد: الف) جرم نسل‌کشی؛ ب) جرائم ضد بشریت؛ پ) جرائم جنگی؛ ت) جرم تجاوز».

در واقع دیوان کیفری بین‌المللی صلاحیت خود را تنها نسبت به مهم‌ترین جرائم بین‌المللی مربوط به مجموعه جامعه بشری اعمال خواهد کرد. اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی برای مقابله با بی‌کیفرمانی جنایتکاران جرائم مذکور در اساسنامه را به عنوان مبنایی برای اعمال صلاحیت خود مد نظر قرار داد به این امید که در آینده این صلاحیت افزایش یابد (زم فایر^۲، ۲۰۱۸: ۳).

در خصوص اعمال صلاحیت دیوان، نقش دادستان دیوان حائز اهمیت می‌باشد. دادستان دیوان کیفری بین‌المللی از مرحله تحقیق تا اجرای حکم، دارای وظایف و اختیاراتی است. وی رأساً یا از طریق ارجاع کشورهای عضو یا شورای امنیت، می‌تواند تحقیقات را شروع کند. همچنین باید به گردآوری ادله و اطلاعاتی که مربوط به جرایمی که له یا علیه متهم باشد، پردازد. در این راستا، دادستان می‌تواند برای تحقیقات و دادرسی، از اطلاعات سازمان‌های غیردولتی و هر منبع مناسب دیگری استفاده نماید. به علاوه می‌تواند بازداشت متهمان را از شعبه مقدماتی تقاضا کند. از جمله منابع تحقیق وی، کمیسیون‌ها و کمیته‌های حقیقت‌یاب است. دادستان مکلف است حین تحقیقات،

1. Grave breach
2. Zamfir

حقوقی مظنونان و متهمان از جمله حق داشتن مترجم و وکیل را رعایت نماید و البته دادستان اختیار انجام تحقیق در قلمرو کشورهای عضو و تحقیقات فوق‌العاده را دارد.

یکی از مهم‌ترین وظایف دادستان دیوان کیفری بین‌المللی، پس از مرحله تعقیب حضور در دادگاه و دفاع از کیفرخواست است. ضمن آنکه دادستان بار اثبات مجرمیت را بر عهده داشته و در مرحله رسیدگی مکلف به افشای ادله و اطلاعات و آگاهی دادن متهم از نوع اتهام و ادله آن است، می‌تواند ایراد رد دادرس را مطرح نماید، دادستان پس از صدور حکم می‌تواند از آن تجدید نظرخواهی کرده و یا اعاده دادرسی را بخواهد (بابایی، ۱۳۸۹: ۸۳). تحقیقات دادستان دیوان کیفری بین‌المللی با در نظر گرفتن جهات شروع به تعقیب و اینکه به ابتکار خود دادستان است یا از سوی شورای امنیت به وی ارجاع شده و یا توسط کشورهای عضو، متفاوت است. دادستان باید با توجه به اوضاع و احوال و وضعیت ارجاعی به وی و شدت و ماهیت جرم مطابق مفاد اساسنامه و آیین دادرسی و ادله تحقیقات خود را انجام دهد.

در مقررات اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی به حق مطلع شدن از دلایل دستگیری و بازداشت مقدماتی پرداخته نشده و این موضوع به طور مشخص در هیچ‌یک از مواد آن نیامده است، اما قواعد آن حاکی از پذیرش چنین حقی در دیوان می‌باشد. برای نمونه در ماده ۱۱۷ به صراحت از حق مظنون به دریافت نسخه‌ای از قرار دستگیری سخن می‌گوید که از سوی شعبه مقدماتی صادر می‌شود و حاوی اطلاعات یاد شده است یا شناسایی حق غرامت به سبب دستگیری غیرقانونی و اعتراض در پی آن، متوقف بر آگاهی از دلایل است که نشانگر شناسایی این حق در اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی است (کریاس فروش و وروایی، ۱۳۹۸: ۴۴۹).

نکته مهم در این خصوص این است که دادستان رأساً حق احضار یا جلب مظنونان برای انجام تحقیقات را ندارد، بلکه در هر مرحله‌ای از تحقیقات می‌تواند از شعبه مقدماتی، صدور دستور احضار یا حکم جلب را درخواست نماید. پس از آغاز تحقیقات در صورت درخواست دادستان شعبه مقدماتی با بررسی درخواست دادستان و ادله و سایر اطلاعاتی که از سوی دادستان ارائه می‌شود، دستور بازداشت را صادر خواهد کرد. صدور حکم بازداشت توسط شعبه مقدماتی وقتی ممکن است که دلایل کافی مبنی بر ارتکاب یکی از جرایم مشمول صلاحیت دیوان از سوی شخص وجود داشته باشد و بازداشت شخص ضروری باشد. جهات ضروری بازداشت عبارتند از حصول اطمینان از حضور وی در محاکمه، حصول اطمینان از اینکه شخص مزبور مانعی در راه تحقیقات یا رسیدگی دادگاه ایجاد نمی‌کند و یا انجام آن را به خطر نمی‌اندازد و جلوگیری از ارتکاب یا ادامه ارتکاب جرایم مشمول صلاحیت دیوان. درخواست دیوان برای بازداشت فرد ممکن است از طریق دولتی که فرد تحت قلمرو آن یافت می‌شود، صورت گیرد. در این صورت دولت باید فوراً اقدامات مربوط به بازداشت شخص تحت تعقیب را به عمل آورد.

۲-۲. محدودیت‌های دیوان کیفری بین‌المللی در تحقیق و تعقیب مجرمان

آنچه تحقیق و تعقیب پیرامون جنایات صورت گرفته توسط دیوان کیفری بین‌المللی را با چالش مواجه می‌سازد، محدودیت‌های صلاحیتی این دادگاه می‌باشد. نخستین چالش مربوط است به صلاحیت موضوعی که طبق ماده ۵ اساسنامه دیوان، عبارتند از چهار جرم بین‌المللی که مورد پذیرش مؤسسان دیوان قرار گرفته است و لذا اگر جرم صورت گرفته شامل این جرم یا مصادیق آنها که در سایر مواد اساسنامه توصیف شده نباشد، دیوان امکان پیگیری آنها را ندارد.

۲-۲-۱. صلاحیت شخصی دیوان

دومین محدودیت دیوان در تحقیق و تعقیب بازمی‌گردد به صلاحیت شخصی که در اساسنامه دیوان احراز مسئولیت کیفری سن مشخص و معینی دارد. مطابق ماده ۲۵ اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی «دیوان مطابق این اساسنامه نسبت به جرایم اشخاص حقیقی صلاحیت خواهد داشت». به علاوه در ماده ۲۶ اساسنامه تصریح شده است «دیوان نسبت به جرائم اشخاصی که در زمان ارتکاب جرم کمتر از ۱۸ سال داشته‌اند صلاحیت نخواهد داشت».

صورت دیگری از صلاحیت شخصی به عدم تأثیر سمت رسمی افراد در شروع به تحقیق و تعقیب بازمی‌گردد. این امر البته پیش‌تر در حقوق بین‌الملل رواج نداشت و اشخاصی که سمت رسمی داشتند تحت مصونیت سران قرار گرفته و محاکمه نمی‌شدند. در واقع اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی برای اولین بار این مصونیت را شکست.

مطابق ماده ۲۷ اساسنامه مقرر می‌دارد «این اساسنامه نسبت به همه افراد بدون در نظر گرفتن سمت رسمی آنها بدون هیچ تبعیضی اجرا خواهد شد. به‌طور مشخص سمت رسمی رئیس دولت، یک عضو دولت یا مجلس، نماینده انتخابی یا نماینده یک دولت به هیچ‌وجه یک شخص را از مسئولیت کیفری که به موجب این اساسنامه بر عهده دارد معاف نخواهد کرد. همچنان که وجود سمت‌های مذکور به تنهایی علتی برای تخفیف مجازات نخواهد بود. مصونیت‌ها یا قواعد شکلی ویژه‌ای به موجب حقوق داخلی یا حقوق بین‌الملل در مورد مقامات رسمی اجرا می‌شوند؛ موجب نمی‌گردد که دیوان نتواند صلاحیتش را نسبت به آن اشخاص اعمال نماید.» اگرچه سال‌ها مصونیت سران مانع محاکمه افراد خصوصاً پیرامون جرائم مهم بین‌المللی می‌گردید و با تحولاتی که در اساسنامه رم صورت پذیرفت این تفکر که می‌توان مرتکب جنایت شد و ورای مصونیت پنهان گردید از میان رفت.

۲-۲-۲. صلاحیت تکمیلی دیوان

چالش دیگری که دیوان با آن مواجه می‌باشد صلاحیت تکمیلی دیوان است که ممکن است روند اقدامات دیوان را متوقف یا به تعویق بیندازد. البته هدف واضعان اولیه از این اصل مشخص است

زیرا حفظ صلاحیت محکمه داخلی و در صورت عدم توانایی یا خواست آن انتقال صلاحیت به دیوان کیفری بین‌المللی رفع یک تعارض صلاحیتی می‌باشد؛ به عبارت دیگر حل تعارض صلاحیت دیوان در دادگاه‌های ملی مهم‌ترین موضوعی بود که در زمان تدوین اساسنامه دیوان مطرح گردید. در تاریخ دادگاه‌های کیفری بین‌المللی همواره این پرسش مطرح بود که صلاحیت محاکم ملی مقدم و برتر است یا صلاحیت محاکم بین‌المللی؟ این تعارض در مواد ۱۰ و ۱۱ منشور نورنبرگ به نفع صلاحیت دادگاه‌های ملی دولت‌های عضو حل شد. در حالی که بند (۲) ماده (۹) اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی یوگسلاوی سابق صلاحیت دادگاه بین‌المللی را به روشنی بر صلاحیت دادگاه‌های ملی مقدم می‌داند. حال آنکه در بند (۱) همین ماده بر صلاحیت موازی دو دادگاه تأکید گردیده بود. این تعارض صلاحیتی در هنگام تدوین اساسنامه رم با طرح موضوع صلاحیت تکمیلی دیوان حل و این مسئله در دیاچه ماده ۱ و ماده ۱۷ اساسنامه طرح شد.

ماده ۱۷ اساسنامه دیوان شرایط اعمال صلاحیت تکمیلی دیوان را تعیین می‌کند. مطابق این ماده دیوان هنگامی از صلاحیت رسیدگی به موضوع برخوردار است که دولت صلاحیت‌دار مایل یا قادر به اعمال صلاحیت نباشد. تشخیص این موضوع نیز بر عهده دیوان است. در مورد عدم تمایل دولت صلاحیت‌دار نیز بند ۲ همین ماده سه حالت را فرض می‌کند نخست آنکه دولت صلاحیت‌دار در نظر دارد متهم را از مسئولیت کیفری در قبال جنایات مشمول صلاحیت دیوان مصون نگه دارد. دوم آنکه تأخیری غیرقابل توجیه در رسیدگی وجود داشته باشد. به نحوی که با توجه به اوضاع و احوال با قصد اجرای عدالت نسبت به شخص مورد نظر مغایر باشد و سوم آنکه رسیدگی انجام شده یا در دست انجام مستقل یا بی‌طرف نباشد و یا به نحوی صورت گیرد که در آن شرایط با قصد اجرای عدالت نسبت به شخص مورد نظر مغایر باشد. در مورد عدم توانایی دولت صلاحیت‌دار نیز بند ۳ همین ماده دو حالت فروپاشی کامل یا قابل توجه نظام قضایی ملی و ناتوانی دولت صلاحیت‌دار در شناسایی و در اختیار گرفتن متهم یا به دست آوردن دلایل شواهد یا انجام دادرسی را پیش‌بینی کرده است (موسی‌زاده و امینیان، ۱۳۹۰: ۶۰).

تعارض صلاحیت میان دیوان و محاکم داخلی که در بیشتر پرونده‌ها وجود دارد، متأثر از موضوع صلاحیت ذاتی و تکمیلی دیوان است. نمونه بارز این تعارض در رسیدگی به پرونده سیف الاسلام قذافی قابل مشاهده است. در این پرونده پس از ارجاع وضعیت لیبی توسط شورای امنیت در ۲۶ فوریه سال ۲۰۱۱ دیوان قائل به صلاحیت ذاتی خود بود و خواستار تحویل قذافی برای محاکمه شد. در مقابل دولت لیبی نیز به تکمیل بودن صلاحیت دیوان، حاضر به همکاری با دیوان نشد (سیدزاده ثانی و غلامی، ۱۳۹۹: ۱۸۳).

نکته‌ای که در این خصوص لازم به ذکر می‌باشد این است که دیوان مطابق اساسنامه در مورد برخی جرائم صلاحیت دارد لکن از یک سو عملاً اصل صلاحیت تکمیلی به طور قابل توجهی

توانایی دیوان را در اجرای صلاحیت ذاتی کاهش داده است (بی شاپ^۱، ۲۰۱۳: ۳۹۲). در خصوص ضابطه اعمال صلاحیت تکمیلی دیوان در رسیدگی به پرونده قضایی با توجه به ماده ۱۷ اساسنامه می توان به دو عنصر اساسی عدم تمایل و عدم توانایی اشاره کرد. بدین لحاظ و با توجه به مفهوم کلیدی تکمیلی بودن صلاحیت دیوان تنها زمانی می تواند صلاحیت خود را اعمال کند که دادگاه های ملی تمایل یا قادر به انجام محاکمه نباشد و در مواردی که دادگاه های ملی اقدام مؤثر می کنند، پرونده در دیوان غیرقابل پذیرش است (چاباس^۲، ۲۰۰۷: ۵۱۱). در خصوص بررسی وضعیت لیبی در دیوان در خصوص پرونده عبدالله السنوسی دادگاه تجدید نظر در نهایت در تاریخ ۲۴ جولای ۲۰۱۴ پرونده وی را غیرقابل پذیرش در دیوان کیفری بین المللی اعلام نمود.

۲-۲-۳. صلاحیت مکانی دیوان

صلاحیت سرزمینی یا مکانی یکی از مهم ترین مواردی است که هر محکمه در رسیدگی به صلاحیت خود باید آن را مد نظر قرار دهد. صلاحیت مکانی از طریق مقررات قانونی که حاکم بر فعالیت یک محکمه می باشد قابل تشخیص است.

مواد ۱۲ و ۱۳ اساسنامه دیوان کیفری بین المللی قلمرو صلاحیت دیوان را از بعد سرزمینی مورد توجه قرار داده اند که با توجه به این دو ماده می توان صلاحیت مکانی دیوان را تعیین نمود. ماده ۱۲ اساسنامه مقرر می دارد: «پیش شرط های اعمال صلاحیت به قرار زیر است: (۱) دولتی که عضو این اساسنامه می شود، صلاحیت قضایی دادگاه را نسبت به جرایم موضوع ماده ۵ می پذیرد.

(۲) در مورد بند (الف) یا (ج) ماده ۱۳، دادگاه در صورتی می تواند صلاحیت خود را اعمال کند که حداقل یکی از دولت های زیر عضو این اساسنامه باشند یا صلاحیت دیوان را بر طبق بند ۳ پذیرفته باشند: الف) دولتی که رفتار مورد بحث در قلمرو آن رخ داده است یا اگر آن جرم بر روی کشتی یا هواپیما ارتکاب یافته، دولتی که آن کشتی یا هواپیما در آن به ثبت رسیده است؛ ب) دولتی که متهم به جرم تبعه آن دولت است.

(۳) در صورتی که پذیرش دولتی که عضو این اساسنامه نیست به موجب بند ۲ آن الزامی باشد، آن دولت می تواند با سپردن اعلامیه ای نزد رئیس دبیرخانه اعمال صلاحیت دیوان را نسبت به جرم مورد نظر بپذیرد. دولت پذیرنده به موجب بخش ۹ باید بدون هیچ گونه تأخیر یا استثناء با دیوان همکاری نماید.

در مورد نحوه ارجاع موضوع به دیوان ماده ۱۳ اساسنامه سه حالت زیر را در نظر گرفته است: الف) هنگامی که یکی از دولت های عضو وضعیتی را که به زعم خود در آن یک یا چند جنایت به

1. Bishop
2. Schabas

نظر می‌رسد ارتکاب یافته باشد به موجب ماده ۱۴ اساسنامه به دادستان ارجاع نماید. (ب) در شرایطی که شورای امنیت وضعیتی را که در آن یک یا چند جنایت به نظر می‌رسد ارتکاب یافته است به موجب فصل ۷ منشور ملل متحد به دادستان ارجاع نماید. (ج) در حالتی که دادستان تحقیقاتی را به موجب ماده ۱۵ اساسنامه در مورد آن جنایت شروع نموده باشد.

در مورد ارجاع وضعیت از سوی شورای امنیت سازمان ملل متحد صلاحیت دیوان جنبه جهان‌شمولی دارد و صلاحیت جهانی دیوان در سرزمین همه دولت‌ها چه دولت‌های عضو و چه دولت‌های غیر عضو مطرح است که در این حالت اعمال صلاحیت دیوان مستلزم جلب رضایت دولت محل وقوع جنایت یا دولت مطبوع متهم نیست (لی و جا، ۲۰۱۰: ۲۷).^۱ بر این اساس می‌توان گفت که اقدامات دیوان در مقابله با جنایات بین‌المللی از طریق ارجاع شورای امنیت گستره بیشتری در مسیر مقابله با بی‌کیفرمانی ارائه می‌نماید.

۲-۲-۴. محدودیت‌های زمانی دیوان در تحقیق و تعقیب

قلمرو زمانی دیوان در اساسنامه این دادگاه تعریف شده و دادستانی دیوان در شروع به تحقیق و تعقیب لازم است تا این محدودیت را مد نظر قرار دهند. در این خصوص ماده ۱۱ اساسنامه دیوان مقرر نموده است: صلاحیت زمانی دیوان^۲ (الف) دادگاه فقط در مورد جرایمی که پس از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه صورت می‌گیرد صلاحیت دارد؛ (ب) اگر کشوری پس از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه به عضویت این اساسنامه درآید، دادگاه می‌تواند صلاحیت خود را فقط در رابطه با جنایاتی که پس از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه برای آن دولت مرتکب شده است، اعمال کند، مگر اینکه آن دولت بر اساس این ماده اعلامیه‌ای صلاحیت دیوان را مطابق بند ۳ ماده ۱۲ پذیرفته باشد.

البته ماده ۲۹ اساسنامه دیوان نیز مقرر نموده است جنایاتی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دیوان است مشمول مرور زمان نخواهد شد. با توجه به این ماده و با توجه به اینکه اساسنامه دیوان از تاریخ اول ژوئیه سال ۲۰۰۲ لازم‌الاجرا شده است و با در نظر گرفتن قسمت «ب» ماده ۱۳ اساسنامه پیرامون ارجاع موضوع از سوی شورای امنیت به نظر می‌رسد که دیوان از تاریخ لازم‌الاجرا شدن اساسنامه نسبت به جنایات ارتكابی مندرج در ماده ۵ اساسنامه دارای صلاحیت باشد و در این زمینه تفاوت چندانی میان دولت‌های عضو دیوان و دولت‌های غیر عضو وجود ندارد و رویه قضایی دیوان نیز مؤید این مطلب است.^۳

1. Liivoja

2. Ratione temporis

۳. نمونه این امر رسیدگی به وضعیت دارفور سودان است که از سوی شورای امنیت به دیوان ارجاع گردید.

۳. معاضدت میان دیوان و اینترپل در فرآیند تحقیق و تعقیب

اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی در زمره اسنادی است که در فصل نهم با عنوان همکاری بین‌المللی و معاضدت قضایی و خوب ایفای تعهد دولت‌ها را با دیوان مذکور در اشکال گوناگون متذکر شده است. به موجب این معاهده، همه دولت‌های عضو مکلف‌اند برای همکاری با دیوان مقرراتی را در نظام حقوق داخلی پیش‌بینی کنند، فصل نهم اساسنامه درباره درخواست‌های دستگیری و تحویل متهمان همچنین اشکال دیگر همکاری، چگونگی تعامل دولت‌ها را با دیوان مذکور تعیین نموده است. با این همه، دولت‌ها در اجرای مفاد اساسنامه بنا به تعهداتی که پیش از الحاق به آن در قبال سایر دولت‌ها سپرده‌اند ممکن است با محدودیت‌هایی روبه‌رو شوند (اردبیلی، ۱۳۸۶: ۱۲). به جز همکاری با دیوان در مسأله استرداد، دولت‌های عضو موظف‌اند به درخواست‌های دیوان دایر بر انجام تحقیق یا تعقیب در قلمرو خود ترتیب اثر بدهند. این درخواست‌ها می‌توانند راجع به تعیین هویت یک شخص یا تعیین محل وی یا محل اموال یا جمع‌آوری ادله و تحقیق از اشخاص یا ابلاغ اوراق قضایی و مواردی از این قبیل باشد. دولت عضو تنها در صورتی می‌تواند درخواست همکاری دیوان را رد نماید که در مورد تهیه مدارک یا انتشار ادله‌ای باشد که به امنیت ملی آن کشور مربوط می‌شود (بند ۴ ماده ۹۳). مع ذلک، دولت مزبور می‌بایست دلایل خود را بدون تأخیر به دادگاه و دادستان اعلام نماید.

۳-۱. گسترش نقش اینترپل در فرآیند مقابله با جرائم بین‌المللی

اینترپل تنها سازمان پلیس بین‌المللی با عضویت جهانی است و تعدادی دیگر از ترتیبات رسمی و غیررسمی پلیس فرامرزی در سطح منطقه‌ای وجود دارد، مانند یورپل که گاه موقعیت اینترپل را در اروپا به چالش کشیده است. نمونه‌های دیگر از ترتیبات متنوع پلیسی فرامرزی امروزی شامل کمیته‌های تخصصی در سازمان‌های بین‌المللی، مانند پلیس آسه آن^۱ و شبکه‌های غیررسمی، مانند واحدهای اطلاعات مالی گروه اگمونت^۲ است. اینترپل در واقع قراردادهای همکاری مختلفی را با سایر سازمان‌های رسمی پلیس منعقد کرده است.^۳

اینترپل راه ارتباطی میان تمامی پلیس‌های ملی ۱۹۵ کشور عضو است. علاوه بر آشنایی با تدابیر عمومی این سازمان برای پیشگیری و برخورد با کلیه جرائم از قبیل اعلان‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، اینترپل پروژه‌ها و تدابیر ویژه‌ای برای تعداد کثیری از جرائم مهم دارد. همچنین آموزش و ارتقای سطح علمی و فنی پلیس‌های ملی از اقدامات مهم اینترپل می‌باشد (سلیمی، ۱۴۰۲).

1. ASEANAPol

2. Egmont Group

3. For a list of Interpol's cooperation agreements with different formal and informal organizations, see

[http://www.interpol.int/Public/ICPO/Legal Materials/cooperation/AgrList.asp](http://www.interpol.int/Public/ICPO/Legal%20Materials/cooperation/AgrList.asp)

اینترپل در خصوص جرائم متعددی مانند تروریسم، جنایات علیه مردم و اموال، جنایات علیه کودکان، قاچاق انسان، مهاجرت غیرقانونی، سرقت خودرو و سرقت آثار هنری همچنین جرایم اقتصادی، مالی و رایانه‌ای، از جمله کلاهبرداری بانکی، پولشویی، فساد مالی و جعل، فرار مالیاتی و مواد مخدر غیرقانونی و سازمان‌های جنایی، از جمله جرایم سازمان‌یافته اقدام می‌نماید (گسپچر^۱، ۲۰۰۷: ۱۷۱).

اینترپل برای این امر یک بانک اطلاعاتی برای استعلام و یک مرکز اسناد دایر نموده است که امکان ارائه اطلاعات به کشورهای عضو را می‌دهد. در واقع اینترپل یک پایگاه داده بزرگ داده‌اطلاعات دارد که جرایم حل نشده و مجرمان محکوم و مظنون را با جزییات می‌کند. در هر زمان، یک کشور عضو به بخش‌های خاصی از پایگاه داده دسترسی دارد و نیروهای پلیس آن تشویق می‌شوند تا هر زمان که جنایت بزرگی ارتکاب می‌یابد، اطلاعات نگهداری شده توسط اینترپل را بررسی کنند. دلیل این امر این است که قاچاقچیان مواد مخدر و جنایتکاران مشابه دارای روابط بین‌المللی هستند و بنابراین احتمال دارد که جنایات فراتر از مرزهای سیاسی گسترش یابد.

از سال ۲۰۰۲، اینترپل همچنین پایگاه داده‌ای از اسناد جعلی، مفقود شده و دزدیده شده را نگهداری می‌کند که به کشورهای عضو این امکان را می‌دهد تا بررسی کنند که آیا یک سند صادر شده توسط کشور دیگری توسط مقام صادرکننده به دلیل گزارش مفقودی یا جعل باطل شده است یا خیر. به عنوان مثال، تقلب در گذرنامه اغلب با تغییر پاسپورت دزدیده شده انجام می‌شود، بنابراین چندین کشور در حال کار بر روی ادغام پرسش‌های آنلاین در این پایگاه داده در روش‌های استاندارد کنترل مرزی خود هستند تا به شناسایی پاسپورت‌های جعلی از کشورهای خارجی در هنگام ارائه آن پاسپورت‌ها به مقامات مهاجرت در فرودگاه‌ها کمک کنند. (کالکارا^۲، ۲۰۲۰: ۱). همچنین سازمان اینترپل به عنوان یک شبکه ارتباط جهانی بین سازمان‌های پلیس با محوریت پیشگیری و مبارزه با جرایم برای ایجاد جهانی امن تر در حال فعالیت می‌باشد. از جمله اولویت‌های این سازمان: شناسایی جرایم و مجرمان، ایجاد بنیان قانونی واحد، توانمندسازی روش‌های پلیس و تجهیزات آن و ایجاد شبکه امن ارتباطات جهانی برای اعضاء است (چیاه^۳، ۲۰۱۰: ۳۳۷). اینترپل گزارش‌های تحلیلی را با ترکیب اطلاعات پلیس ملی و داده‌های سایر منابع مانند سازمان‌های بین‌المللی، جامعه مدنی و منابع باز تولید می‌نماید. این امر به کشورهای عضو اینترپل کمک می‌کند تا دانش خود را در مورد جرایم گسترش دهند، موضوعات مورد علاقه بالقوه را برجسته کنند و هماهنگی فرامرزی را تقویت نمایند (یاهاگی^۴، ۲۰۲۳: ۱۴).

1. Gerspacher
2. Calcara
3. Cheah
4. Yahagi

با آنکه میان دولت‌ها در خصوص جرائم بین‌المللی به اجماع نرسیده‌اند، اما اینترپل در تعقیب جرائم متعدد با محدودیت‌های دیوان کیفری بین‌المللی مواجه نیست و امکان پیگرد قانونی جرائم متعدد را برخلاف دیوان کیفری بین‌المللی دارا می‌باشد. این نهاد در مدت حیات خود توانسته به کمک اعضای خود و از طریق ابزارهایی مانند اعلان قرمز به تعقیب مجرمان پردازد.

۳-۲. همکاری میان دیوان و اینترپل در مقابله با جرائم بین‌المللی

اگرچه محدوده فعالیت اینترپل و دیوان کیفری بین‌المللی یکسان نیست، اما در همان محدوده مشترک می‌توانند اقدامات مهمی را در راستای مقابله با جرائم بین‌المللی بردارند. بر این مبنا شاهد توافقات این دو نهاد با یکدیگر پیرامون تحقیق و تعقیب مجرمان می‌باشیم.

۳-۲-۱. تنظیم توافقنامه همکاری میان دیوان کیفری و اینترپل

یکی از اقدامات رایج میان دولت‌ها یا سازمان‌های بین‌المللی با یکدیگر تنظیم توافقنامه همکاری می‌باشد که چارچوب همکاری آنها را معین می‌نماید. اگرچه روابط میان سازمان‌های بین‌المللی در همکاری با یکدیگر ممکن است در اساسنامه آنها نیز ذکر گردد، اما وجود توافقنامه میان آنها این همکاری را روشن‌تر می‌نماید.

توافقنامه همکاری بین دفتر دادستان دیوان کیفری بین‌المللی و سازمان پلیس جنایی بین‌المللی (اینترپل) در تاریخ ۲۲ دسامبر ۲۰۰۴ در لیون توسط سرژ برامرتز^۱ معاون دادستان دیوان کیفری بین‌المللی و ژان میشل لوبوتن^۲، مدیر اجرایی خدمات اینترپل امضا گردید.

این توافقنامه چارچوبی را برای همکاری بین دفتر دادستانی دیوان کیفری بین‌المللی و اینترپل در زمینه پیشگیری از جرم و عدالت کیفری ایجاد می‌کند. این موافقت‌نامه به دفتر دادستانی دیوان کیفری بین‌المللی و اینترپل اجازه می‌دهد تا اطلاعات پلیس و تجزیه و تحلیل جنایی را مبادله کنند و در جستجوی متهمان فراری و مظنون همکاری کنند. این قرارداد همچنین به دفتر دادستانی دیوان کیفری بین‌المللی دسترسی به شبکه مخابراتی و پایگاه داده اینترپل را می‌دهد.^۳

رؤسای اینترپل و دیوان کیفری بین‌المللی در جلسه خود در ۷ سپتامبر سال ۲۰۱۲ همکاری قابل توجه بین دو سازمان را به رسمیت شناختند و رئیس دیوان کیفری بین‌المللی اهمیت نقش اینترپل را در ظرفیت‌سازی تحقیقات در مورد نسل‌کشی، جنایات علیه بشریت و جنایات جنگی و همچنین عملیاتی بودن فرآیند تعقیب و استرداد متهمان اذعان کرد.^۴

1. Serge Brammertz

2. Jean-Michel Louboutin

3. <https://www.icc-cpi.int/news/icc-cooperation-agreement-between-office-prosecutor-and-interpol>

4. <https://www.interpol.int/en/News-and-Events/News/2012/INTERPOL-and-ICC-meeting-focuses-on-cooperation>

این تفاهم‌نامه دو سند مهم را مد نظر قرار می‌دهد نخست) کنفرانس دیپلماتیک نمایندگان تام‌الاختیار سازمان ملل متحد در ۱۷ ژوئیه ۱۹۹۸ در مورد تأسیس دادگاه کیفری بین‌المللی (اساسنامه رم دادگاه کیفری بین‌المللی) و دوم) قطعنامه مجمع عمومی که با تأسیس اینترپل موافقت کرده و اینکه دبیرخانه اینترپل و دفاتر مرکزی ملی باید به تحقیقات مربوط به نقض جدی قوانین بین‌المللی بشردوستانه کمک کنند.^۱

بر اساس ماده ۵۴ (۳) (ج) و (د) اساسنامه رم، دادستان می‌تواند همکاری سازمان‌های بی‌دولتی را مطابق با صلاحیت‌ها و وظایف مربوطه خود بخواهد و می‌تواند موافقت‌نامه‌هایی را که ممکن است منعقد کند. برای تسهیل همکاری یک سازمان بین دولتی ضروری است و طبق ماده ۱۵ (۲) اساسنامه رم و قانون ۱۰۴ قواعد دادرسی و شواهد دیوان، دادستان می‌تواند اطلاعات بیشتری را از دولت‌ها و سازمان‌های بین دولتی بخواهد.

اساسنامه اینترپل نیز امکان و شرایط این همکاری را فراهم نموده است به نحوی که در اساسنامه اینترپل مقرر گردیده اهداف سازمان تضمین و ارتقاء وسیع‌ترین کمک‌های متقابل ممکن بین سازمان‌های بین‌المللی اختصاص یافته به عدالت کیفری در حدود قوانین موجود در کشورهای مختلف و بر اساس روح اعلامیه جهانی حقوق بشر است.

۳-۲-۲. ماهیت همکاری اینترپل و دادستانی دیوان در پیگیری نقض‌های حقوق بشردوستانه

یکی از مهم‌ترین دلایل همکاری میان دادستانی دیوان و اینترپل سیستم مؤثری است که اینترپل برای ردیابی عاملان نقض جدی حقوق بین‌الملل بشردوستانه در سطح بین‌المللی که می‌تواند منجر به دستگیری موقت آنها شود و شناسایی شاهدان کلیدی چنین جنایاتی فراهم کند دارا می‌باشد (گار دیاز ابال^۲، ۲۰۱۵: ۸).

مطابق مفاد این سند، هدف از این موافقت‌نامه همکاری برای ایجاد چارچوبی به منظور همکاری بین طرفین در زمینه پیشگیری از جرم و اجرای عدالت کیفری، از جمله تبادل اطلاعات پلیس و انجام تجزیه و تحلیل جنایی، جستجو برای فراریان و مظنونین، انتشار و پخش اطلاعیه‌های اینترپل، انتقال اطلاعات و دسترسی به شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی مخبرات اینترپل.

1. AGN/۶۳/RES/۹ (Rome, ۱۹۹۴)
2. Gardeazabal

الف. تبادل اطلاعات میان طرفین:

بند (۱) ماده (۲) تفاهم‌نامه میان اینترپل و دیوان مقرر می‌دارد «طرفین موافقت می‌کنند که اطلاعات، از جمله اطلاعات پلیس را که در قوانین و مقررات قابل اجرا اینترپل تعریف شده است، مطابق با رویه‌های تعیین شده اینترپل و اساسنامه رم و قوانین رویه و شواهد، مبادله کنند.»

بند (۲) این ماده مقرر می‌دارد «کشورهای عضو اینترپل و سایر ارائه‌دهندگان اطلاعات می‌توانند اطلاعاتی را به شرط محرمانه بودن و صرفاً به منظور ایجاد شواهد جدید به دفتر دادستانی دیوان مطابق با ماده ۵۴ (۳) (ث) اساسنامه رم و قانون ۸۲ قوانین آیین دادرسی و ادله ارائه کنند. دادستانی دیوان باید اطمینان حاصل کند که مطابق با اساسنامه، چنین اطلاعاتی در هیچ مرحله‌ای از رسیدگی فاش نشود، مگر اینکه ارائه‌دهنده رضایت صریح کتبی در این خصوص را ارائه دهد.»

با توجه به اینکه اینترپل دارای شبکه‌های اطلاعاتی متعددی می‌باشد در بند (۳) ماده (۲) این تفاهم‌نامه آمده است «اینترپل باید دسترسی دفتر دادستانی دیوان به شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی مخابراتی اینترپل را تسهیل کند.» البته مطابق بند (۴) محدود دسترسی دفتر دادستانی دیوان به شبکه مخابراتی و پایگاه داده اینترپل مطابق ضمیمه موافقت‌نامه همکاری خواهد بود.

در واقع ایجاد یک شبکه جهانی جهت تبادل اطلاعات میان پلیس کشورهای عضو، نقطه آغاز مهمی برای همکاری مؤثر میان کشورها می‌باشد. در این راستا اینترپل اقدام به طراحی و ایجاد یک سیستم ارتباط جهانی با نام ۲۴/۷ نموده است. این سیستم ابزاری است پیشرفته برای تسهیل فعالیت‌های پلیس بین‌المللی جنایی که دسترسی سریع و آسان اعضای این سازمان را به اطلاعات مهم پلیسی فراهم می‌سازد. این سیستم دارای مکانیزم‌های کلیدی جهت ارتقای همکاری، تشریک مساعی و ارتباطات میان اینترپل‌های سراسر جهان می‌باشد.

اعضای اینترپل و مأموران اجرای قانون آنها می‌توانند از طریق پیوند ارتباطی امن شبکه، 1-24/7 که یک پورتال اینترنتی با دسترسی محدود است، ارتباط برقرار کنند. هنگام اتصال به 1-24/7 مأموران اجرای قانون اعضا می‌توانند اطلاعات را به اشتراک بگذارند و به پایگاه‌های اطلاعاتی و منابع آنلاین اینترپل دسترسی داشته باشند. شبکه 1-24/7 همچنین توسط اینترپل برای صدور اعلان‌های دستگیری (قرمز) و پخش اخبار منتشر شده توسط کشور برای هشدار به کشورهای عضو برای بازداشت مجرمان یا تروریست‌های مظنون استفاده می‌شود. در میان بسیاری از موارد دیگر، پایگاه‌های اطلاعاتی اینترپل حاوی اطلاعات مربوط به تروریست‌های مظنون و اسناد مسافرتی دزدیده شده و گم شده است. چنین اسنادی توسط تروریست‌ها و جنایتکاران برای عبور از مرزهای بین‌المللی استفاده شده است که بررسی اقدامات تروریستی گذشته نشان می‌دهد که این امر در مورد برخی از هواپیماربایان ۱۱ سپتامبر نیز صادق بوده است (هوک^۱، ۲۰۲۲: ۳۸۳).

1. Houck

با این شرایط می‌توان گفت که اینترنتیپل توانسته با سیستم پردازش اطلاعات شرایط پیگرد مجرمان را تسهیل نماید.

ب. روش همکاری میان اینترنتیپل و دادستانی دیوان

با توجه به محدودیت‌های موجود در اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی که پیش‌تر به آنها اشاره گردید همکاری‌های دیوان و اینترنتیپل نمی‌تواند چارچوب وسیعی داشته باشد. در واقع برخی از مهم‌ترین جرائم بین‌المللی که اینترنتیپل در پایگاه اطلاعاتی خود اسناد و مدارک مجرمان را دارد داخل در صلاحیت دیوان نیست. مهم‌ترین جرائمی که به‌طور مشترک امکان همکاری میان اینترنتیپل و دادستانی دیوان کیفری بین‌المللی را فراهم می‌سازد، تنها چهار جرم مندرج در اساسنامه دیوان یعنی نسل‌زدایی، جنایات جنگی، جنایت علیه بشریت و تجاوز ارضی می‌باشد که با توجه به امکان مسافرت یا فرار متهمان به این جرائم اینترنتیپل می‌تواند با در اختیار داشتن شبکه اعضاء خود از طریق اعلان قرمز نسبت به دستگیری آنان اقدام نماید.

در واقع بر اساس توافقات صورت گرفته میان دیوان و اینترنتیپل، هر یک از طرف‌ها یک نقطه ارتباط را به منظور اطمینان از اجرای مفاد موافقت‌نامه همکاری حاضر تعیین خواهند کرد. هدف اصلی از این ارتباط تبادل اطلاعات و به‌روز نمودن اقدامات و فعالیت‌های طرفین در موضوعات مورد توافق است. این موضوعات بازمی‌گردد به اختیارات طرفین وفق اساسنامه یا آنچه در ماده (۳) توافقنامه تحت عنوان صلاحیت فنی عنوان شده می‌باشد.

مطابق بند (۱) ماده (۴) توافقنامه، دفتر دادستانی دیوان این حق را دارد که از دبیرخانه اینترنتیپل درخواست کند تا همه اعلان‌های اینترنتیپل را برای تسهیل در بازجویی‌ها منتشر و به دفاتر مرکزی ملی^۱ ارسال کند. از جمله اعلان‌های قرمز برای انتشار جزئیات افرادی که توسط دفتر دادستانی دیوان تحت تعقیب هستند و برای جلوگیری از فرار این افراد از تعقیب قضایی؛ اعلان‌های آبی برای به دست آوردن اطلاعات تکمیلی، به عنوان مثال در مورد مجرمان یا شاهدان کلیدی، اعلان‌های زرد برای ردیابی افراد گمشده و اعلان‌های سیاه برای تسهیل شناسایی اجساد.

مطابق بند (۱) ماده (۵) توافقنامه دفتر دادستانی دیوان ممکن است در راستای اهداف خود از کارشناسان متخصص دبیرخانه کل اینترنتیپل، به‌ویژه در امور مربوط به جستجوی فراریان و تجزیه و تحلیل جنایی، مشروط به هرگونه مفاد محرمانه‌ای که ممکن است ضروری باشد و در محدوده منابع موجود استفاده کند. همچنین دفتر دادستانی دیوان می‌تواند از طریق اینترنتیپل یا با کمک تیم‌های ملی مربوطه، از جمله تیم‌های ملی شناسایی، قربانیان بلایا و واحدهای جنایات جنگی را پیگیری نماید.

1. National Central Bureaus (NCBs)

در این توافقنامه مقرراتی نیز پیرامون نحوه لازم‌الاجرا شدن تعهدات آن و همچنین اصلاح مفاد، انحلال آن و همچنین نحوه حل اختلاف میان طرفین بیان شده است. مطابق بند (۱) ماده (۷) توافقنامه مذکور این موافقت‌نامه همکاری، نود (۹۰) روز پس از امضای دبیرکل اینترپل و دادستان دیوان کیفری بین‌المللی مشروط به تصویب مجمع عمومی اینترپل لازم‌الاجرا خواهد شد. همچنین مطابق بند (۲) ماده (۷) «مفاد این موافقت‌نامه همکاری را می‌توان با رضایت دوجانبه که به صورت کتبی و بنا به درخواست یکی از طرفین یا هر دو طرف بیان شده است، اصلاح کرد». همچنین در بند (۳) این ماده به موضوع نحوه حل اختلاف پرداخته و مقرر داشته «هر گونه اختلاف در مورد تفسیر یا اجرای این موافقت‌نامه همکاری با حسن نیت بین طرفین به صورت دوستانه حل و فصل خواهد شد». به علاوه در بند (۴) نیز مقرر گردیده است «موافقت‌نامه همکاری همچنین ممکن است توسط هر یک از طرفین با اخطار کتبی شش ماهه قبل به طرف دیگر بلااثر شود. دسترسی دفتر دادستانی دیوان به شبکه و پایگاه‌های اطلاعاتی مخابراتی اینترپل پس از پایان یافتن موافقت‌نامه همکاری یا تحت شرایط مندرج در پیوست، هر کدام زودتر اتفاق بیفتد، خاتمه می‌یابد. در صورت فسخ قرارداد حاضر، کلیه اطلاعات ارسال شده توسط دفتر دادستانی دیوان به اینترپل از پرونده‌های اینترپل حذف خواهد شد و کشورهای عضو اینترپل در نتیجه از این امر مطلع خواهند شد.»

نتیجه‌گیری

شناخت جرائم بین‌المللی در مقابله و پیشگیری از وقوع آن دارای اهمیت می‌باشد. وجود منافع مشترک همچون امنیت بین‌المللی اهمیت این امر را دو چندان نموده است. بر این اساس از دیرباز دولت‌ها با توسعه صلاحیت کیفری خود از طریق تمسک به اصل صلاحیت جهانی سعی در تعقیب جنایتکاران بین‌المللی کرده‌اند. علاوه بر این دولت‌ها هنگام مواجهه با خطرات ناشی از جرائم دارای اثر فراملی ملاک و معیارهای مختلفی را برای تعیین ماهیت صلاحیت دادگاه‌های خود برانگیخته‌اند تا با اتکا بر آنها صلاحیت دادگاه‌های ملی را به جرائم فراملی توسعه داده و موجبات تعقیب مرتکبان آنان را فراهم نمایند. البته بدون در نظر گرفتن ماهیت جرائم بین‌المللی، شکل جرائم بین‌المللی نیز تغییر یافته و شاهد جرائم سازمان‌یافته هستیم. در واقع ویژگی برجسته چنین جرائمی «خطرناک و جدی بودن» آنهاست که از آن در اسناد بین‌المللی به جدی‌ترین جنایات یاد شده است. آنچه پیرامون این جرائم اهمیت بیشتری دارد توافق دولت‌ها پیرامون همکاری‌های مشترک بین‌المللی در مقابله با جرائم می‌باشد. این امر در زمان شکل‌گیری دیوان کیفری بین‌المللی محل بحث دولت‌ها قرار گرفت و در خصوص «جدی بودن» یا «مورد نگرانی بودن» این جرائم از سوی جامعه بین‌المللی اختلاف نظرات بسیاری وجود داشت. اگرچه جرائم بین‌المللی متعددی در عرصه بین‌المللی وجود دارد و دولت‌ها در مواجهه با آنها دچار چالش هستند، اما لزوماً تمام آنها در

فرآیند تأسیس دیوان کیفری بین‌المللی مورد توجه مؤسسين قرار نگرفت. در احراز مصادیق جنایات مهم به خصوص در زمانی که کمیسیون حقوق بین‌الملل، کمیته مقدماتی و سپس کنفرانس دیپلماتیک رم این وظیفه را عهده‌دار شده بودند در مورد جرائم نسل‌زدایی، جنایات جنگی و جنایات علیه بشریت به عنوان جرائمی که موجب نگرانی جامعه جهانی هستند اختلاف نظر وجود نداشت و بعدها در اجلاس کامپالا شاهد تعریف جرم تجاوز ارضی می‌باشیم. به علاوه آنچه تحقیق و تعقیب پیرامون جنایات صورت گرفته توسط دیوان کیفری بین‌المللی را با چالش مواجه می‌سازد، محدودیت‌های صلاحیتی این دادگاه می‌باشد که شامل صلاحیت موضوعی، زمانی، مکانی، تکمیلی و شخصی می‌باشد. در این میان نقش اینترپل در مقابله با جرائم بین‌المللی رو به گسترش می‌باشد. با آنکه میان دولت‌ها در خصوص جرائم بین‌المللی به اجماع نرسیده‌اند، اما اینترپل در تعقیب جرائم متعدد با محدودیت‌های دیوان کیفری بین‌المللی مواجه نیست و امکان پیگرد قانونی جرائم متعدد را برخلاف دیوان کیفری بین‌المللی دارا می‌باشد. این نهاد در مدت حیات خود توانسته به کمک اعضای خود و از طریق ابزارهایی مانند اعلان قرمز به تعقیب مجرمان پردازد. اگرچه محدوده فعالیت اینترپل و دیوان کیفری بین‌المللی یکسان نیست، اما در همان محدوده مشترک می‌توانند اقدامات مهمی را در راستای مقابله با جرائم بین‌المللی بردارند. بر این مبنا شاهد توافقات این دو نهاد با یکدیگر پیرامون تحقیق و تعقیب مجرمان می‌باشیم. این همکاری در خصوص نقض‌های حقوق بشردوستانه و ماهیت آن در زمینه تبادل اطلاعات و تعقیب و دستگیری مجرمان بر اساس اعلان قرمز اینترپل می‌باشد.

منابع

- داداش‌زاده، پرینوش. (۱۳۹۶). نقش دیوان بین‌المللی کیفری در پیشگیری از وقوع جرایم بین‌المللی. همایش کنفرانس پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم انسانی.
- کاسسه، آنتونیو. (۱۳۸۸). حقوق بین‌الملل. ترجمه دکتر حسین شریفی طراز کوهی. تهران: نشر میزان.
- سبحانی، محمدرضا. (۱۳۹۹). چالش‌های دیوان بین‌المللی کیفری در رسیدگی به وضعیت جمهوری دموکراتیک کنگو. حقوق بین‌المللی کیفری، ۱.
- سبحانی، محمدرضا و همکاران. (۱۳۹۹). نقش و جایگاه حقوق بشردوستانه بین‌المللی در مخاصمه مسلحانه علیه تروریسم. مطالعات بین‌المللی پلیس، ۱۰(۴۰).
- سلیمی، صادق. (۱۴۰۲). اینترپل: از تعقیب تا تضمین حقوق متهمین و مجرمین. چاپ اول. تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوق شهر دانش.
- مرعشی، محمدحسن. (۱۳۷۶). دیدگاه‌های نو در حقوق کیفری اسلام ۱. تهران: میزان.
- دیهیم، علیرضا. (۱۳۸۴). درآمدی بر حقوق کیفری بین‌المللی در پرتو اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی. تهران: اداره نشر وزارت امور خارجه.

- موسی‌زاده، رضا؛ امینیان، اکبر. (۱۳۹۰). *جمهوری اسلامی ایران و دیوان کیفری بین‌المللی*. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، پژوهشکده تحقیقات راهبردی، گروه پژوهش‌های بین‌المللی.

- سیدزاده ثانی، سید مهدی؛ علامی، میثم. (۱۳۹۹). *تقابل صلاحیت تکمیلی و ذاتی دیوان کیفری بین‌المللی (پرونده سبف الاسلام قذافی)*. پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل، ۹(۱).

- کریمی، محمدرضا؛ یابانی، غلامحسین. (۱۳۹۰). *پلیس بین‌الملل و پی‌جویی جرائم*. علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۲(۶).

- گودرزی، مسعود؛ رزمی، سمیرا. (۱۳۹۷). *نقش پلیس اینترپل در ناامن سازی جهان برای مجرمین/امنیت انتظامی دریایی*، ۳۵.

- Hajdin, N. (2017). The Nature of Leadership in the Crime of Aggression: The ICC's New Concern?. *international criminal law review*, 17(3), 543-566.

- Zamfir, I. (2018). *International Criminal Court Achievements and challenges 20 years after the adoption of the Rome Statute*, European Parliamentary Research Service

- Bishop, A. (2013). Failure of Complementarity: The Future of the International Criminal Court Following the Libyan Admissibility Challenge, *minnesota journal of int'l law*, 22,

- Liivoja, R. (2010). The criminal jurisdiction of states A theoretical primer, *Journal of Extreme Legal Positivism*.7.

- McAndrew, W. P., & Houck, M. M. (2020). Interpol review of forensic science management literature 2016–2019. *Forensic Science International: Synergy*, 2, 382-388.

- Gerspacher, N. (2008). *The History of International Police Cooperation: A 150-Year Evolution in Trends and Approaches*. *Global Crime* 9 (1–2)

- Calcara, G. (2020). *A transnational police network co-operating up to the limits of the law: examination of the origin of INTERPOL*. *Transnational Legal Theory*

- Yahagi, K. (2023). Strategic crackdown on organized crime by local governments, *Economics of Governance*, volume 24.

- Cheah, W.L. (2010). *Policing Interpol: The Commission for the Control of Interpol's Files and the Right to a Remedy*, *International Organizations Law Review* 7.

- Gardezabal, J. (2015). INTERPOL's Surveillance Network in Curbing Transnational Terrorism, *J Policy Anal Manage*, 34(4).